

Kansrijk in de praktijk

1. Inleiding

Het kabinet heeft op de 'werktop' met werkgevers en werknemers afspraken gemaakt over de bevordering van economische groei en werkgelegenheid in Nederland. Deze staan beschreven in de Tripartiete beleidsinzet op het gebied van scholing en werk van 1 december 2005. Deze beleidsinzet is een integrale, tripartiete, aanpak met afspraken voor alle actoren die actief zijn op het sociaal economische speelveld. Het kabinet stelt ook extra middelen beschikbaar voor realisatie van de afspraken. Er zijn vier afspraken gemaakt over vier onderwerpen: investeren in menselijk kapitaal; verhoging arbeidsparticipatie; bevorderen ondernemerschap; arbeidsmigratie.

In het kader van investeren in menselijk kapitaal en het verhogen van arbeidsparticipatie wordt op de kenniscentra beroepsonderwijs bedrijfsleven een beroep gedaan bij te dragen aan een sluitende aanpak bij praktijkleerplaatsen. De kenniscentra beroepsonderwijs bedrijfsleven stimuleren en organiseren het praktijkleren en hebben sectoraal een betekenisvolle expertise en infrastructuur opgebouwd. De kenniscentra versterken de dienstverlening die zij regionaal aanbieden door de samenwerking met regionale actoren (provincie, gemeenten, CWI, RPA's, regionale verenigingen VNO-NCW, afdelingen van MKB-Nederland) uit te breiden. De kenniscentra hebben één doel voor ogen: niemand valt tussen wal en schip als het gaat om praktijkleerplaatsen.

2. De sociaal economische context

De integrale aanpak die het kabinet met de sociale partners voorstaat is bedoeld om het groeivermogen van de Nederlandse economie te versterken. Uitgangsgedachte is de participatiemaatschappij waarbij niemand aan de kant staat en de beroepsbevolking zo hoog mogelijk

wordt opgeleid. Arbeid is het middel bij uitstek om binding en betrokkenheid in de samenleving te bewerkstelligen. De inspanningen zijn gericht op: het wegnemen van de belemmeringen voor deelname aan de arbeidsmarkt; het streven naar een zo hoog mogelijk geschoolde beroepsbevolking; uitbannen van discriminatie op de arbeidsmarkt; versoepelen van reïntegratieprocessen en bevorderen van sociale innovatie. Het accent ligt op laagopgeleiden, jongeren en allochtonen. Deze groepen hebben de grootste achterstandspositie en een belangrijk aandeel in de huidige werkloosheid. Ook bij een aantrekkende economie zijn de prognoses voor laagopgeleiden ongunstig en is het de verwachting dat er een overschot aan lager opgeleiden en een tekort aan hoger opgeleiden ontstaat. De verhouding tussen vraag en aanbod van middelbaar opgeleiden blijft in balans. Volgens prognoses van het CPB trekt de economie in 2006 aan en zal er een groot beroep worden gedaan op afgestudeerden van het beroepsonderwijs.

3. De balans tussen vraag en aanbod

Het praktijkleren neemt in belang toe. De invoering van competentiegericht beroepsonderwijs, waarin de beroepspraktijk leidend is, genereert een grotere vraag naar praktijkleerplaatsen. De kenniscentra hebben binnen het kader van de Wet Educatie Beroepsonderwijs een inspanningsplicht om voldoende kwalitatieve praktijkleerplaatsen voor MBO deelnemers en voor de leerlingen van het VMBO te genereren. Ook is er meer vraag naar praktijkleerplaatsen voor groepen leerlingen met arbeidsmarktachterstand, bijvoorbeeld jeugdige werklozen, jongeren met een onvoltooide opleiding en allochtonen. Voor deze groepen is praktijkleren de kans om de vereiste kwalificaties te halen voor een vervolgopleiding en/of toetreding tot de arbeidsmarkt. De kenniscentra mobiliseren leerbedrijven om ook voor deze groepen praktijkleerplaatsen te vinden.

Door de groeiende vraag naar praktijkleerplaatsen bestaat er een mogelijkheid dat vraag en aanbod in onbalans raakt. Niet alleen kwantitatief, maar ook kwalitatief. De kenniscentra zetten zich in om deze scheefgroei te voorkomen door hun expertise van de arbeidsmarkt en de kennis van het onderwijs te verbinden. Samen met het bedrijfsleven en het scholenveld werken de kenniscentra aan balans. Balans in vraag naar en aanbod van praktijkleerplaatsen; in de (toekomstige) vraag van de arbeidsmarkt naar en het aanbod van gediplomeerden uit het beroepsonderwijs. Dit leidt ertoe dat er voldoende deelnemers in opleiding zijn om aan de toekomstige arbeidsmarktvrage te voldoen.

4. Toegevoegde waarde van de kenniscentra

Samen hebben de achttien kenniscentra expertise en een infrastructuur van betekenis opgebouwd. Ze mobiliseren en ondersteunen bedrijven om leerbedrijf te worden en onderhouden een netwerk van 170.000 erkende leerbedrijven in nagenoeg alle sectoren van de arbeidsmarkt door heel Nederland. Door ondersteuning van leerbedrijven en leermeesters stimuleren kenniscentra bedrijven om hun kwaliteit van opleiden te verbeteren en structureel praktijkleerplaatsen aan te bieden. Het resultaat is dat dagelijks ruim 450.000 MBO deelnemers en 4.500 VMBO leerlingen via stages en leerwerktrajecten de gelegenheid geboden wordt competenties te ontwikkelen in de leerbedrijven.

De kenniscentra verlenen vanuit drie rollen diensten om de sluitende aanpak bij praktijkleerplaatsen te realiseren:

Leverancier van Informatie

De kenniscentra hebben in 2005 de websites www.kansopstage.nl en www.kansopwerk.nl gelanceerd. De sites geven informatie over de arbeidsmarktvrage per sector en per regio naar afgestudeerde

MBO-ers en het aantal benodigde deelnemers in het onderwijs. De kenniscentra hebben hiermee de macro-doelmatigheidsanalyses gebruiksvriendelijk en toegankelijk gemaakt voor leerlingen, ouders, scholen en andere actoren die actief zijn op de (regionale) onderwijs- en arbeidsmarkt zoals provincie, gemeente, CWI en RPA.

In de loop van 2006 wordt de site uitgebreid tot een zoekmachine praktijkleren. Deze zoekmachine helpt leerlingen aan vacante praktijkleerplaatsen. Ook biedt de site dan profielen van leerbedrijven met informatie over wat er op de praktijkleerplaatsen in leerbedrijven geleerd kan worden. De site biedt docenten en intermediairs mogelijkheden om te zoeken naar specifieke praktijkleerplaatsen. De kenniscentra zullen met deze website over praktijkleren transparantie op de markt van praktijkleerplaatsen bewerkstelligen.

Generator van voldoende praktijkleerplaatsen

De kenniscentra staan garant voor voldoende praktijkleerplaatsen als er sprake is van arbeidsmarktrelevantie. Waar zich een onevenwichtige situatie voordoet, ondernemen de kenniscentra actie om samen met het regionale bedrijfsleven en de scholen het evenwicht te herstellen. Zo nodig voeren zij in overleg met sectorale sociale partners acties voor uitbreiding van het aantal praktijkleerplaatsen in branches en ondersteunen ze bedrijven bij de realisering hiervan.

De vraag naar praktijkleerplaatsen voor voortijdige schoolverlaters, allochtonen, jeugdige werklozen en volwassenen met een arbeidsmarktachterstand groeit. Het is dan niet altijd mogelijk om strak vast te houden aan het arbeidsmarktperspectief als leidend principe. Ook in de leerbedrijven is er een grens waar het gaat om het aantal praktijkleerplaatsen dat beschikbaar is voor deze groepen. Dit vraagt om onorthodoxe oplossingen en de kenniscentra willen hier actief aan bijdragen. Een mogelijkheid is het versterken en uitbreiden van andere vormen van praktijkleren, onder andere: simulatie in scholen,

bedrijfsscholen of gemeenschappelijke opleidingsactiviteiten, zoals bijvoorbeeld de samenwerkingsverbanden in de bouw. De kenniscentra bieden hier expertise aan en kunnen het netwerk van leerbedrijven en leermeesters in stelling brengen. De opleidingsadviseurs van de kenniscentra zijn beschikbaar om de leerbedrijven voor te lichten, onder andere over de fiscale faciliteiten en via andere diensten extra praktijkleerplaatsen te acquireren.

Organiser van processen

Om het gewenste evenwicht op de markt van praktijkleerplaatsen te bereiken is afstemming noodzakelijk tussen relevante regionale en sectorale actoren. Elk kenniscentrum is traditioneel sterk verankerd in de sector of bedrijfstak waarvoor ze werken. Dit is een voordeel omdat veel branches via CAO's richting geven aan scholingsactiviteiten in de bedrijfstakken. Kenniscentra zijn via hun opleidingsadviseurs bij uitstek geschikt om sectorale afspraken te verbinden met regionale processen en organisaties die actief zijn op het vlak van arbeidsmarkt en onderwijs. Hieronder enkele voorbeelden waarin de organiserende en adviserende rol van kenniscentra al tot uitdrukking komt.

- **Ondernemers in het ambachtelijk kleinbedrijf zoals vakslagerijen, opticiens, uurwerkherstellers, tandtechnici en schoenherstellers hebben moeite om vakbekwaam personeel aan te trekken. De kenniscentra die actief zijn in de ambachtelijke sector (zoals SVGB) werken in 2006 samen met de zes Servicepunten Ambachten van het Hoofdbedrijfschap Ambachten (gehuisvest in CWI-vestigingen) om de instroom van vakbekwaam personeel binnen het ambacht te bevorderen, het ambacht te promoten en het ondernemerschap te stimuleren.**
- **CAO partijen in de Bouw hebben afspraken gemaakt over de landelijke invoering van loopbaanbeleid voor alle medewerkers (ruim 200.000) die vallen onder de bouw-CAO. Het gaat daarbij om**

loopbaanontwikkeling en scholing. Ook streeft de bouw naar een betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt en wil daarom leerwegen flexibiliseren waarbij er sprake is van nieuwe verhoudingen met het onderwijsveld en de leerling centraal staat. Fundeon (de nieuwe naam voor Bouwradius en SBW) levert een bijdrage aan de realisering van deze innovaties.

- In het kader van het ArboPlusconvenant Grafimedia voert Kenniscentrum GOC een aantal projecten uit op het terrein van preventie en reïntegratie. Het accent ligt hierbij op het monitoren en ondersteunen van activiteiten van het Servicepunt Grafimedia, het UWV en een aantal reïntegratiebedrijven. Hierbij is het blootleggen van knelpunten en het creëren van een goede samenwerking tussen partijen een belangrijk aspect.

5. Prestaties van de kenniscentra

Vanuit de drie rollen zetten de kenniscentra op hoofdlijnen de prestaties neer. De kenniscentra zullen sectoraal en regionaal in uiteenlopende projecten werken aan de realisatie van die prestaties. De kenniscentra zullen over de resultaten en voortgang van die prestaties rapporteren.

Optimaliseren en ontsluiten van informatie

- Kenniscentra verstrekken op basis van hun expertise en gedragen door het regionale bedrijfsleven actief informatie naar scholen over de beschikbaarheid en de kwaliteit van praktijkleerplaatsen per opleiding in de regio.
- Fase I, eerste kwartaal 2006: De huidige macro-doelmatigheidsinformatie (beschikbaar via sites kansopstage.nl en kansopwerk.nl) wordt uitgebreid tot een zoekmachine voor vacante praktijkleerplaatsen.

- In de loop van 2006 bedrijfsprofielen met kwalitatieve informatie over praktijkleerplaatsen en tenslotte mogelijkheden voor matching via internet.
- Aan het einde van 2006 is de site uitgebouwd, getest en operationeel.

Realiseren van praktijkleerplaatsen

- Kenniscentra garanderen, mede op basis van afspraken met sectorale sociale partners, voldoende praktijkleerplaatsen als er sprake is van arbeidsmarktrelevantie. Als in een sector of regio leerlingen tussen wal en schip (dreigen te) raken lossen de kenniscentra actief en in overleg met het beroepsonderwijs en het bedrijfsleven de knelpunten op.
- Kenniscentra bieden expertise aan bij andere vormen van praktijkleren, bijvoorbeeld binnenschoolse praktijksimulatie, bedrijfsscholen.
- Kenniscentra spreken met actoren zoals MKB Nederland, CWI en gemeente targets af en dragen actief bij aan de realisatie van extra praktijkleerplaatsen voor VMBO leerlingen, MBO deelnemers, voortijdige schoolverlaters en jeugdige werklozen.
- Kenniscentra zetten hun opleidingsadviseurs in om meer praktijkleerplaatsen bij leerbedrijven te werven o.a. door campagne om WVA korting te stimuleren en het O&O jongerenmodel te promoten in samenwerking met de Taskforce Jeugdwerkloosheid.

Organiseren van processen

Kenniscentra gaan zich, naast sectoraal, regionaal verder versterken en stellen zich als organisator van processen pro-actief op als adviseur voor bedrijfsleven, beroepsonderwijs en andere actoren op het speelveld van arbeidsmarkt en onderwijs:

- Kenniscentra zoeken samenwerking met afdelingen van MKB Nederland en regionale verenigingen van VNO-NCW om de afspraken van de Werktop te realiseren.

- Kenniscentra zetten hun opleidingsadviseurs in als aanspreekpunt voor praktijkleerplaatsen in de regio.
- Kenniscentra zoeken ter bevordering van een goede matching regionaal aansluiting bij jongerenloketten en leerwerkloketten.
- Kenniscentra bouwen hun expertise met de implementatie van EVC procedures uit en bieden deze dienstverlening actief aan.
- Kenniscentra organiseren stages voor (aankomende) docenten en andere vormen van samenwerking gericht op ondernemerschap tussen onderwijs en bedrijfsleven. Een voorbeeld is het ondernemersplein.nl (project Kenniscentrum Handel).
- Kenniscentra stellen via Colo een convenant op met de projectdirectie Leren en Werken waarin afspraken staan over duale trajecten, implementatie van EVC trajecten, werving kandidaten voor de Associate Degree en wederzijdse kennisuitwisseling.

Deze notitie is tot stand gebracht door de 18 verenigde kenniscentra
beroepsonderwijs bedrijfsleven:

Aequor, ECABO, Fundeon (Bouwradius/SBW) Kenniscentrum GOC,
Innovam Groep, Kenniscentrum Handel, Kenteq, KOC Nederland, LIFT
Group, LOB HTV, Savantis, OVDB, SH&M, SVGB, SVO, VTL, VAPRO, VOC.

Reacties zijn welkom. Stuur een e-mail naar a.mink@colo.nl
of bel **(079) 329 40 00** en vraag naar Anton Mink of José Oudejans.

colofon januari 2006

Tekst Colo, vereniging kenniscentra beroepsonderwijs bedrijfsleven

→ **Ontwerp** Room for ID's, Nieuwegein → **Druk** De Resolutie, Utrecht

